

Tööinspektsiooni töötervishoiu järelevalve talituse
2015. aasta sihtkontrolli
„Töötervishoiu ja tööohutuse korraldamine hambaravis“ kokkuvõte.

2015. aastal viis Tööinspektsioon läbi sihtkontrolli hambaravikabinettides. Sihtkontrolli eesmärgiks oli välja selgitada, kuidas on hambaravikabinettides korraldatud töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmine, et muuta töökeskkond ohutumaks ning vältida tööga seotud tervisehäireid.

Sihtkontrolli käigus plaaniti külastada 100 hambaravikabinetti üle Eesti. Valimi koostamisel püüti vältida füüsilisest isikust ettevõtjaid. Sihtkontroll täideti 93-protsendiliselt. Sihtkontrolli maht jäi täitamata ametniku sagedase töölt eemal viibimise tõttu.

Sihtkontrolli viis läbi Tööinspektsiooni töötervishoiu järelevalve talitus.

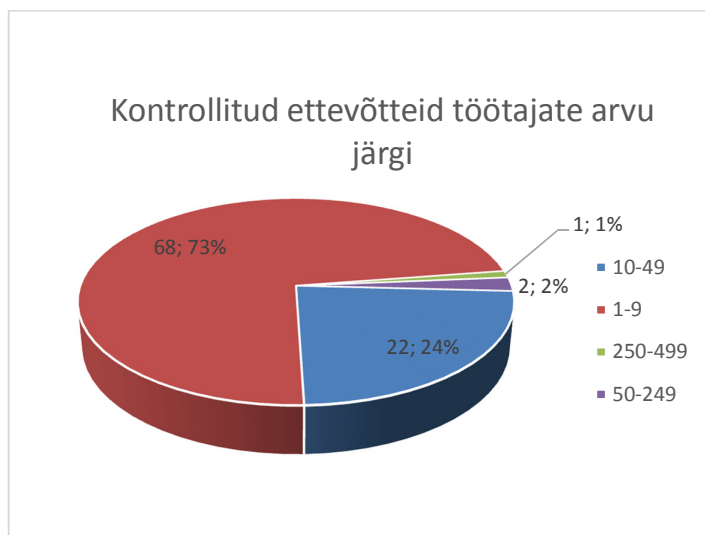
Sihtkontrolli läbiviimiseks koostati hinnanguleht, et oleks võimalik hilisem tulemuste võrdlemine ning ühetaolise ülevaate saamine Eesti hambaravikabinettide töötervishoiu ja tööohutuse korraldusest. Sihtkontrolli hinnanguleht ehitati üles peamiselt tööandja kohustusele hinnata õigesti (objektiivselt) töökeskkonnas esinevaid riske. Lisaks sooviti välja selgitada, kuidas tööandja riskide tekkimist väldib või nende mõju vähendab.

Sihtkontrolli alustamisest teavitati nii pressiteatega kui ka eraldi kirjaga Eesti Hambaarstide Liidule. Lisaks osales talituse juhataja Silja Soon sihtkontrolli tutvustava ettekandega liidu korraldatud koolituspäeval. Ettekande lõpul vastas S. Soon ka tekkinud küsimustele. 3 korda ilmusid töötervishoiu aktuaalsetest teemadest artiklid Eesti Hambaarstide Liidu ajakirjas „Hambaarst“. Artiklid kirjutas samuti Silja Soon.

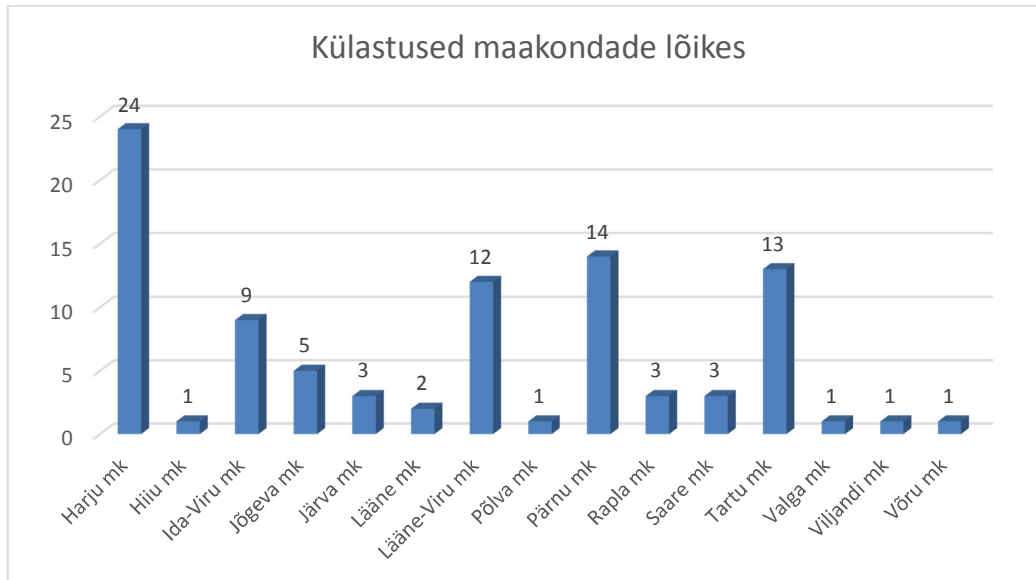
Kuigi hambaravikabinettide sihtkontrollist oli teavitatud ka Hambaarstide liitu, siis oleksid väiksemad ettevõtted oodanud enam liidupoolset tuge töökeskkonnaalastele küsimustele vastuste leidmisel. Erialaliidud võiksid oma liikmetele pakkuda lisaks erialasele teabele ka teavet muudes küsimustes, milleks võiksid olla samahästi ka töötervishoiu- ja tööohutusealased teemad.

Samas aga oli küllalt palju ettevõtteid jõudnud töötervishoiu tööinspektori külastuse ajaks asuda aktiivselt töötervishoiu ja tööohutuse juhtimisega tegelema. Ilmselt oli sellele kaasa aidanud ka eelnev koolituspäev, kus esmaseid nõudeid hambaarstidele tutvustati.

Enamik kontrollitud hambaravi ettevõtetest olid 1 - 9 töötajate arvuga.

Sihtkontrolliga hõlmati hambaravikabinette üle Eesti, kuid enim külastusi viidi läbi Tallinnas ja Harju maakonnas.

Sihtkontroll andis tunnistust sellest, et töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas on hambaravi teenust pakkuvatel ettevõtetel veel palju tööd. Töötervishoiu tööinspektorid kohtasid külastustel mitmeid ekslikke seisukohti:

1. Kui tööinspektor pole ettevõtet kontrollinud, ei ole ettevõttes vaja ka täita töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid.
2. Alla 5 töötajaga ettevõttele ei kohaldu töötervishoiu ja tööohutuse nõuded.
3. Töötervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmine on vaid tegevus paberil, mida on vaja üksnes tööinspektorile esitamiseks.

Tuleb aga selgitada, et kõik need eespooltoodud väited on valed ning töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid peavad täitma kõik ettevõtted olenemata sellest, kas tööinspektor on ettevõtet külastanud või kui palju on ettevõttes töötajad.

Olulisim on, et töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid on vaja täita ettevõtte endi töötajate tervise hoidmiseks, mitte tööinspektori jaoks.

Positiivsena saab välja tuua, et üldiselt on hambaarsti ja assistendi töö paindlik ning nad saavad ise reguleerida, kui palju patsiente nad päeva jooksul maksimaalselt teenindavad. Selle tõttu jääb enamasti kahe patsiendi vahele piisavalt aega (5 min), et teha sirutus- ja lõdvestusharjutusi. Hambaarstid ise on piisavalt haritud ja teadlikud sellest, et nende töö võib põhjustada nende tööga seotud haigestumist, kui nad ise oma tervise eest hea ei seisa. Enamik käib selle tõttu igapäevaselt ujumas, jõusaalis või massaažis.

Nooremad hambaarstid on pigem teadlikumad füsioloogilistest ohuteguritest ja nende mõjust tervisele ning oskavad oma töö korraldamisel, tööasendi valikul rakendada oma teadmisi.

Töövahendid ja -materjalid on hambaravis väga kaasaegsed ning ohutud. Kõikidele seadmetele on olemas kasutusjuhendid, millega on tutvunud ja ka maaletooja on juhendamise läbi viinud.

Isikukaitsevahendite valik on väga lai ja kõike võimaldatakse, lähtuvalt arsti/assistendi soovist.

Töötervishoiu tööinspektorite töö kulges ladusamalt nende ettevõtete esindajatega, kes hambaarst töö kõrvalt tegutsesid kõrgkoolides õppejõududena. Nad olid külastuseks paremini ette valmistunud ning ka vajalikud dokumendid olid kohtumiseks korralikult ette valmistatud.

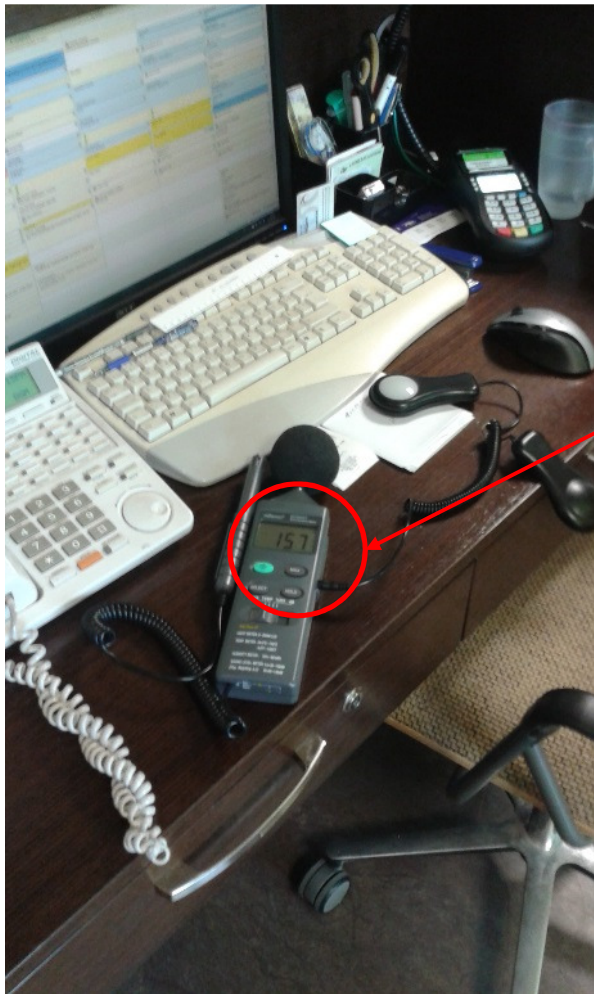
Samas jälle juhtus ka, et vaatamata arstipoolsele kutsele tulla inspektoril ettevõttesse külastust läbi viima, koges töötervishoiu tööinspektor äärmiselt negatiivset suhtumist kõnealuse külastuse käigus.

Rikkumisi fikseeriti kontrolli protokollis 361, neist 199 rikkumise kohta koostati ka ettekirjutus. Keskmiselt oli ettevõtte kohta 3,9 rikkumist. Tööinspektori esitasid sihtkontrolli ajal tööandjale ka 458 soovitus töötervishoiu ja tööohutuse paremaks korraldamiseks.

Lühikokkuvõtte sihtkontrolli hinnangulehtedest:

- Töökeskkonnaspetsialist puudus veidi enam kui kolmandikul külastatud ettevõtetest. 60 ettevõttel oli küll töökeskkonnaspetsialist määratud, kuid neist 21-l puudus vajalik väljaõpe.

- Seega on ka selle valdkonna ettevõtete seas suur probleem töökeskkonnaspetsialisti teadmistes. Seega oli pädev töökeskkonnaspetsialist olemas alla 50% külastatud ettevõtetel.
- Riskianalüüs oli olemas 69 ettevõttel ning 52 juhul olid kõik olemasolevad töökeskkonna ohutegurid ka hinnatud. Puudusi esines kõikide töökeskkonna ohutegurite hindamise osas. Kõige vähem osati arvestada ohtlikest kemikaalidest tulenevate terviseriskidega. Samas aga saab just keemilist ohutegurit tuua välja ühe kutsehaigestumise põhjustajana selle eriala esindajate hulgas.
 - Vaatamata sellele, et 69-l ettevõttel oli olemas riskianalüüs, puudus 24 juhul riskianalüüsi alusel koostatud tegevuskava. Taaskord tuleb rõhutada, et ainuüksi riskianalüüsi olemasolu ei muuda töökeskkonda paremaks. Riskianalüüsi koostamisele peab järgnema ka tegevuskava koostamine, milles nähakse ette abinõud avastatud riskide vältimiseks või vähendamiseks.
 - Töötajate tervisekontrolli töötervishoiuarsti juures oli korraldatud 51 ettevõttes, kuid töötervishoiuarsti soovitusi oli arvestatud vaid 31 ettevõttes. Töötervishoiuarst ei esita otsust oma soovitude ja ettepanekutega vaid vormitäiteks, vaid otsus kannab siiski töötaja tervisekahjustuse vältimise eesmärki.
 - Viimase teemana pöörati tähelepanu ka töötajate juhendamisele. Füüsilise ülekoormuse vältimisele oli tähelepanu pööratud 67 ettevõttes, töötajad olid sellealasel juhendatud.
 - Eraldi väärakis mainimist, et hambaravi kabinetides oli töökoha ergonoomilise kujundamise osas vaeslapse ossa jäänud just administraatorid-registraatorid. Nii leiti puudujääke just nende töötajate töötingimustes nii kehvade valgustustingimuste osas kui ka ebasobiva tööasendi osas.

Luksmeetri näit 157 lux. Töökohal peaks olema 500 lux

Administraatori töökoht:

1. Töölaud on liiga madalal;
2. Käte toetamiseks on laua pinnal liiga vähe ruumi;
3. Puuduvad käetoed töötoolil.

- Keemilistele ohuteguritele osati tähelepanu pöörata 56 ettevõttes. Juhised bioloogilisest ohutegurist tingitud õnnetusohu korral tegutsemiseks oli 77 ettevõttel.
- Psühhosotsiaalsetest riskidest põhjustatud terviseohtude vältimiseks oli juhendamine läbi viidud 67 ettevõttes.

Kokkuvõtlikult saab väita, et enam jääb hambaravi kabinettide omanikel kui tööandjatel vajaka just teadmises tervishoiu ja tööohutuse valdkonnas. Sageli on hambaarst ise ka ettevõtte omanik ning töökeskkonnaalastele küsimustele pööratakse tähelepanu teises järjekorras kui üldse. Eriti joonistusid sellise muustriga välja just väikeettevõtted.

Vastavasisulist abi võiks rohkem pakkuda just erialaliit, mis on hambaarstidele esmaseks teabevahendjaks enamikes nende tööd puudutavates küsimustes.

Kui aga tööandjal napib nii teadmistest kui ka ajast tegeleda tervishoiu ja tööohutuseküsimustega, tuleks selleks leida pädev isik või teenusepakkuja väljastpoolt ettevõtet.

Vaatamata Tööinspektsiooni teavitustegevusele, mille käigus on koolitatud nii töökeskkonnaspetsialiste kui ka väikeettevõtte juhte, koostatud ja välja antud mitmesuguseid voldikuid ning brošüüre, leidub ikkagi veel küllalt suur tööandjate grupp, kus tervishoiu- ja tööohutusalane tegevus ei ole muutunud ettevõtte tegevuse lahutamatuks osaks, vaid alles teeb oma esimesi samme. Selles osas sai Tööinspektsioon 2015. aastal anda väga tugeva toetuse sellele protsessile hambaravi teenust pakkuvates ettevõtetes.

Kokkuvõtte koostas:

Silja Soon
TTH järelevalve talituse juhataja

18.01.2016